

ERDÉLYI GAZDA

ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG:

Kolozsvárt, belközép-utca 11. szám,
 hová a lap szellemi részét illető küldemények czimzendők.
Kéziratok nem küldetnek vissza.
 Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt.
 Az erdélyi gazdasági egylet tagjai ingyen kapják.

KIADÓHIVATAL:

Kolozsvárt, beltorda-utca 1. szám,
 („Közművelődés“ nyomdai részvénytársaság felvételi irodája).
 Ide küldendők a hirdetések, mindenemű mellékletek, előfizetések és hirdetési pénzek,
 valamint a reklamatiók.
 Hirdetések a legolcsóbb árszabály szerint vétetnek fel.

TARTALOM.

Hivatalos rész.

Lengyel tengeri s az aranka ellen való védekezés. Sz. P.
 A tengeri termesztése közbevetett növényekkel. Cserháti Sándor.

A tyukok tartása. II. Grubicy Geyza.

Egyleti élet.

Az erdélyi gazd. egyl. kiállítási szakoszt. ülése ápril 6-án.

Rövid szakközlemények.

Az ormányos répabogár. — Milyen mélyre kerüljön a talajban a műtrágya?

Vegyesek.

Gyümölcsészeti tanfolyam a kolozsmonostori gazdasági tanintézetnél. — A szőlők tavaszi fagyása ellen. — Orvosság a baromfi kolera ellen.

Piaczi értesítő.

9. A gyűlés bezárása.

Kelt az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányának Kolozsvárt 1893. évi február hó 15-én tartott üléséből.

Sz. Szakáts Péter
 egyleti titkár.

Szabó József
 egyleti elnök.

Lengyel tengeri s az aranka ellen való védekezés.

A földmivelésügyi miniszter egy új fajta tengeri meghonosítását vette célba s e végett kiosztásra az erdélyi gazdasági egyletnek is küldetett 4 métermázsát. Az erre vonatkozó leiratból kiemeljük a következőket:

„A kassai gazdasági tanintézet, a rimaszombati földmives iskola, és a tarczali, valamint a budapesti vinczellér képezdek telepein a m. évben rendeletemre a „lengyel tengerivel“ megjelent kísérletek teljesen beigazolták azon várakozást, hogy ezen tengeri faj nagyon szerény talaj és égalji viszonyok között is jó termést biztosít és korai beérése folytán hazánk éjszaki részében és hegyes vidékein jó szolgálatokat van hivatva tenni.

Tekintettel az elmondottakra, az egyesületnek tagjai közt leendő szétosztás, illetve az ot-tani vidéken leendő meghonosítás céljából, 4 mmázsát küldöttem meg.

Erről oly felhívással értesitem az egyesületet, hogy ezen kiváló jó minőségű tengeri vetőmagból az egyleti tagok közli szétosztást, saját belátása szerint, de az eredményről adandó jelentés kötelezettsége mellett, ejtse meg és azon tagok névsorát, a kik ezen vetőmagból részesítve lettek, hozzám terjeszse fel.

A tagoktól az annak idején az egyesülethez beérkező jelentések, f. évi október hó 1-ig egyszerre és együtt hozzám lesznek beküldendők.

Egyletünk azon tagjai, a kik ezen leirat értelmében az itt jelzett tengerivel kísérletezni hajlandók, a kívánt mennyiség megjelölésével, forduljanak e végett az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatalához.

Jelezni kívánjuk még itt, hogy a tengeri csövesen érkezett és így fog kiszolgáltatni.

Ez igen praktikus eljárás annyiból, hogy a kísérletező már előre látja a csövekből, hogy minő eredményt várjon s a nyerendő termést van mivel összehasonlítani.

Az aranka ellen való védekezés ügyében ugyanezen miniszter leiratot intézett a gazdasági

egyletekhez, közigazdasági előadókhoz és gazdasági tudósítókhoz.

Igen örülünk, hogy annyi elismerést nyert miniszterünk az aranka — ezen veszedelmes és sok kárt okozó elődinek — a lehető kiirtása érdekében is, minden czélszerűnek mutakozó intézkedést megtesz.

Ez uttál egy olyan mód ajánlatik, a mely a legbiztosabb, t. i. ne vessünk aranka magot is a herével vagy luczernával s alig fog azzal bajunk lenni.

Mondja erre nézve a leirat:

„Habár az „Aranka“ pusztítása luczernásokban és heréseinkben évről-évre csökken, az még mindig igen számot tevő károkat okoz ország-szerte.

Ezen baj ellen a legbiztosabban és legegyszerűbben oly módon lehet védekezni, ha a gazda hitelesen leplombozott zsákokban elhelyezett magvakat vásárol, vagy ha ez nem volna lehetséges, avagy pedig, ha a gazda a megvizsgálás és plombozás folytán felmerülő csekély árkülönbözetet megfizetni nem hajlandó, a védekezésnek egy másik módja az, „ha a jótállás mellett vásárolt és lepecsételt készletről tanuk előtt vett mintát valamelyik magvizsgáló állomáson (Budapest, állatorvosi akadémia, Magyar-óvart, gazd. akadémia, Kolozsmonostor, Keszthely, Debrecen, Kassa, gazd. tanintézetek) megvizsgáltatja, mely eljárás a posta költségén kívül, egyéb kiadásba nem kerül. Az okból szükséges, hogy a gazdaközönség azon magkereskedő cégekről, hol hitelesen plombozott arankamentes luczerna és lóheremag kapható (Budapestben majdnem valamennyi jelentékenyebb magkereskedő) tudomással birjon, avagy kellően figyelmeztettség, hogy a vásárolt magot a hozzá legközelebb eső magvizsgáló állomáson a fentebb leirt módon megvizsgáltassa.“

Ezen kormányintézkedés kapcsán is figyelmeztetjük a gazdaközönséget az erdélyi gazdasági egylet heremag tisztító raktárára, mely állami támogatásban részesül s e nemben egyedüli és a termelő által ide beküldött heremagot az arankától teljesen megtisztítva, az állami vetőmag vizsgáló állomás által vizsgálva, szavatolva és varrás nélküli zsákokba plombozva bocsátja ki.

Ezen raktár nem csupán tisztít, hanem bizományi uton el is ad heremagot s azon gazdák, a kik ide fordultak, mindnyájan nagyon megelégedve.

A tisztító raktárból lóheremag még mindig kapható jutányos áron.

Sz. P.

Hivatalos rész.

Meghívás közgyűlésre

Az erdélyi gazdasági egylet alapszabályszerű

évi rendes közgyűlését

Kolozsvárt 1893. április hó 16-án — vasárnap — délelőtt 10 órákor

fogja saját helyiségében (Belközép-utca 11-ik sz. gróf Mikó féle ház, emelet) megtartani, melyre az egylet t. tagjai tisztelettel meghivatnak.

Közgyűlési napirend:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés az egylet 1892-ik évi működéséről.
3. Pénztári jelentés az egylet 1892-ik évi zárszámadásáról; ezzel kapcsolatosan
4. A számvizsgáló-bizottság jelentése.
5. Az 1893-ik évi költségvetés megállapítása.
6. A mult évi rendes közgyűlés óta az egylet kebelébe lépett tagok bejelentése.
7. Netáni javaslatok, indítványok.
8. Elhalálozás folytán megüresedett egy igazgató választm. tagsági helynek, választás utján való betöltése.

Elsőrendű

műtrágyák.

Egeresi gipsz-, műtrágya- és vegyi termékek gyár (Kramer J.)

Ajánlja: párolt csontliszt, szuperfoszfát, Thomas salak, egeresi trágyafosz, chilisalétrom és egyéb különleges műtrágyatermékeit szavatolt tartalom mellett. — Talajelemzések díjmentesen esztözöltetnek. — Mindennemű felvilágosítással és részletes árjegyzékkel szívesen szolgál a gyár központi irodája, Budapest, V. Dorottya-utca 9. sz. a. 10 (15—52) a hová a levelek és rendelések intézendők.

Szuperfoszfát.
 Párolt
 csontliszt.

tében a tyukoknak homok fürdőjük legyen, mely legezészerűbben alacsony oldalú deszkaládában készíthető.

De arról is kell ilyenkor gondoskodni, hogy a tyukok takarmányukat tiszta helyről szedhessék fel. Erre szolgálnak az etetők, melyek úgy vannak szerkesztve, hogy a tyuk az eleséget ne piszkolhassa be; ugyanis a deszka tábla, melybe a takarmány tétetik, rácsozattal van ellátva, melynek nyílásai közt a tyuk nyaka befér, de ő maga a takarmányt nem piszkolhatja be.

Ilyen etetőt mutat a 3-ik ábra.

A tyukól építési modorát igen világosan mutatja a 4-ik ábra; fából van ez, és agyaggal betapasztva, kívül-belül megmeszelve. A minta francia.

Gábor, báró Bornemisza Elemér, Sz Szakáts Péter titkár, melynek határozata szolgál irányadóul a program szerkesztő bizottságnak a használati lovak díjazását illetően.

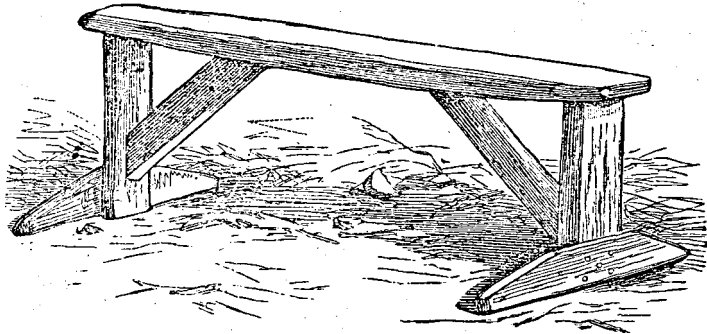
Még némely kebli ügy elintézése után az ülés véget ért.



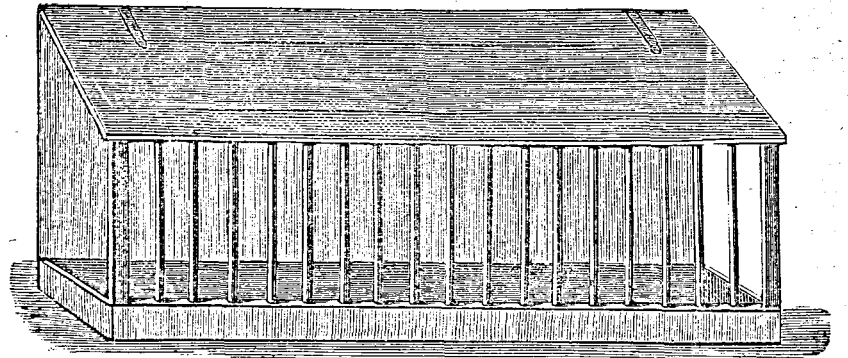
Rövid szakközlemények.

— Az ormányos répabogár. A *Cleonus punctiventris* hatalmas ellensége a magyarországi és az oroszországi répatermelésnek. Németországban még nem is ismerik. Az ormányosról Kuffner, a diószegi czukorgyárnak a főnöke igen

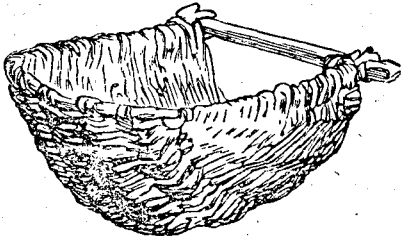
kezdetben fehér, később sárgába megy át. A kibujt kukacok fehér bőrűek barna fejjel, láb nélküliek és erősen meg vannak görbülve. Kikeléskor 1 mm. szélesek és 2 mm. hosszúak voltak. Minthogy kikelésük után a földbe húzódtak, további kifejlődésüket nem lehetett figyelemmel kísérni. A diószegi czukorgyár azonban július elején mintákat küldött olyan répa-földről, a melyen a répa gyökerei meg voltak rágcsálva. Ezekből a kukacokból, a melyeket ezen gyökereken találtak, a kísérleti állomáson Hollrung *Cleonus*-bogarakat fejlesztett és pedig múlt évi február 10-én bujt ki az első bogár. Következten lehet tehát ebből, hogy a *Cleonus* tojásait még nyár elején rakja le. A báb késő ősszel képződik, áttelel és kora tavasszal a bogár bujik ki.



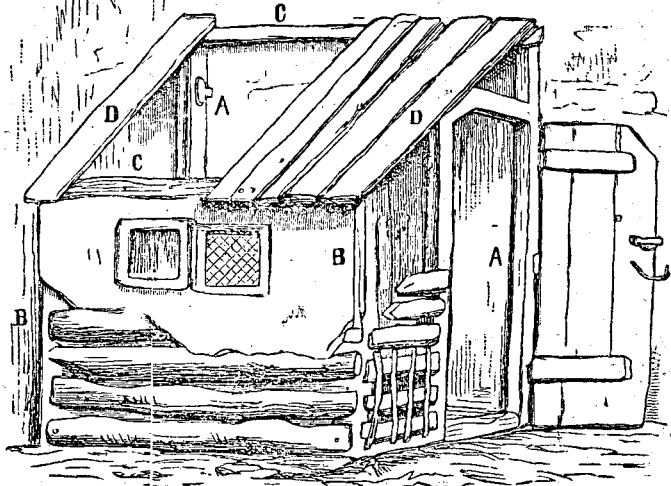
1. ábra. Tyukülő pad.



3. ábra. Tyuketető.



2. ábra. Tojós kosár.



4. ábra. Czélszerű tyukol

Négy éves korán tul a tyukot nem érdemes tartani: ezen idő alatt ki tojja magát, s a mit azon időn tul tojik, az már fel nem ér azon takarmánnyal, melyet elfogyaszt. Azt tartják ugyan is, hogy a tyuk pete fészke már születésekor mintegy 600 tojás csirát tartalmaz, mely tojás csirák a petefészken nem szaporodnak, s hogy ezen tojás csirák ezen idő alatt mind kifejlődnek, megérnek és kitojtnak. Bár mint álljon is a dolog, annyi tény, hogy a negyedik éven tul a tojás termelés mindinkább abban marad, s ezen időn tul nem érdemes a tyukot tartani.

Grubicy Gejza.

Egyleti élet.

Az erdélyi gazdasági egylet állatkiállítási és állattenyésztési szakosztályának végrehajtó bizottsága április hó 6-án, szakosztályi elnök gróf Bánffy György elnökle alatt ülést tartott, melyen jelen voltak Szabó József, Duha Imre, Vörös Sándor, Sárossy Pál, Jakab László, Reich Albert, Sigmond Dezső, Magyary Géza, Seethal Ferencz, Sz. Szakáts Péter e. titkár.

Az ülés főtárgyát az idén tartandó XI-ik tenyész-állatkiállítást illető előleges intézkedések megbeszélése képezte. Így elhatározatott, hogy a kormánytól az eddig nyújtott segély az idénre is kérelmeztessek.

Bizottságküldetett ki a kiállítási program elkészítésére, melynek tagjai gróf Bánffy György elnök, Sigmond Dezső alelnök, Vörös Sándor, mint elnök helyettes, gróf Béldy Akos, báró Bánffy Ernő, Gaál Gyula, dr. Szentkirályi Akos, Reich Albert, Sz. Szakáts Péter titkár.

A használati lovak díjazásának módozatai megállapítása végett elnök gróf Bánffy György elnökle alatt hasonló képen bizottság küldetett ki. Tagjai báró Bánffy ernő, báró Wesselényi Béla, gróf Kornis Victor, Miksa Imre, báró Josika

érdekes jelentést tett dr. Hollrung vezetése alatt levő nematód irtási kísérleti állomásnak. Közöljük ezen jelentésből — a Gazd. Lapok után — az általánosan érdeklőket A szürke ormányos tavasszal, a meddig hideg az időjárás, a földben van; részben azonban a göröngyökben és földrepedésekben tartózkodik Midón a melegebb idő bekövetkezéskor, látható az árpaföldeken, a melyek répa után következtek Melegebb napokon a föld felszínén tartózkodik, estefelé azonban a föld rejtekeibe húzódik. Az árpaföldekről azután lassankint áthúzódik a répaföldekre, kezdetben futva, később, hogyha melegebb lesz az időjárás, repülve. Ott azután lerágja a répa lombját A meddig az idő hűvös, gyerekek által szedetik ezen bogár a föld göröngyei alól és egyéb rejtekeiből. Hogy a répaföldekre ne menjen, meredek falu árkokat húznak a répaföldek szélén, a hol ezen állatok összegyűlnek és könnyen összefogdoshatók. A mint melegebb időjárás bekövetkezett, a bogarak szedése, valamint az, hogy feltartóztassák a répaföldekre hatolástól, lehetővé válik, mert ezen időtől fogva e bogár repülni kezd. Hogy milyen károkat okoz az ilyen bogár, az kiténik abból, hogy a diószegi czukorgyár az utóbbi években évente 3000 frtot fizetett a bogárszedő gyerekeknek, 100 db. bogárért 4 krt fizetve. Volt év, a mikor ez a kiadás 6000 frtra is rugott Idáig Kuffner. Dr. Hollrung feladatává tette, hogy ezen állatnak fejlődési folyamatát tökéletesen tanulmányozza Eddigi tanulmányainak eredménye az, hogy a párosodás május végén történik. A peték a földön fekvő száraz vagy felszáraz levélen voltak találhatóak júliustól szeptemberig. A peték kis tojásdad alakúak, átmérőjük 1 mm., hosszúságuk 1.25 mm., színük

— Milyen mélyre kerüljön a talajban a műtrágya? Általánosan elterjedt nézet, hogy a műtrágyát oly mélyre kell a talajba juttatni, a mily mélyen a növények gyökerei lehetnek. Tehát sekélyebb talajon a műtrágya közvetlenül a felszín alá kerüljön. Mélyebb rétegekbe került műtrágya kevésbé lesz kitéve az atmoszférikus behatásának, azonban több nedvességhez jut, Könnyebb talajokon elégséges esőzés mellett a műtrágyák mélyebb rétegekbe mosatnak le, itt azonban hiányzik az elkorhadáshoz szükséges kellő nedvesség és levegő. Egyuttal azonban tekintetbe veendő az is, hogy lazább talajokban a gyökérzet mélyebbre hatol le. S ha meggondoljuk, hogy a növény gyökérzete ott fejlődik ki legerősebben, a hol elégséges tápanyagot talál, úgy rögtön reájövünk arra, hogy a mélymivelés igen alkalmas arra, hogy segélyével a talaj mélyebb rétegei a növényeknek jobban hozzáférhetővé tétessék, a mi különösen fontos hosszabb ideig tartó szárazságnál. A phosphorsav kalitartalmu műtrágyákat a talaj gyorsan absorbálja, ha mélyebb talajrétegekbe kerülnek. Kötött talajokon azonban nem szabad a műtrágyának túlmélyen a talajba kerülnie, minthogy akkor az atmoszférikus oldó hatása nem érvényesülhet. Ilyen talajokon tehát tanácsos a műtrágyákat csak gyengén a talajba beboronálni.



Vegyes közlemények.

— Gyümölcsészeti tanfolyam a kolozsmonostori gazdasági tanintézetnél f. hó 5 én vette kezdetét, 10 napig tart és igen nagy érdeklődéssel indult meg. Sikere kétségtelen és a gyümölcsészetre nézve igen nagy hatása leend. A tanfolyam a földmívelési ministerium által 16 látogatóra volt tervezve, de olyan nagy volt a jelentkezők száma a két tanfolyamra, t. i. erre és a budapestire — több mint 300, — hogy itt harmincz látogató vétetett fel a cursusra. Kitészik ebből, hogy milyen hézagot pótló egy cursus ez és mennyire indokolt leend ennek gyakrabbi ismétlése. Ritter Gusztáv tanintézeti főkeretész ur a tanfolyam vezetője, a kinek kezében a siker már előre biztosítottnak tekinthető. A nyújtott és szerzett szakismeretet szóval az eredményt a cursus befejeztével közölni fogjuk.

— A szőlők tavaszi fagyása ellen igen alkalmasak azon füst-támasztó-anyagok, melyeket újabb időben Fischer és Heidlberg budapesti jővevű czég hoz forgalomba kis faládákban;

Szavoszt Alphons

magkereskedése

Budapest, V., Arany János-utca 11. sz.

Gazdasági-, konyhakerti- és virágmagvak
legjobb minőségben.

Ajánl szavatolt minőségű

Takarmányrépamag-fajokat.

Vermorel-féle „Eclair“

„AZURIN“ PERMETEZŐ RÉZGÁLICZ SZÓDA.

„AZURIN“ olcsóbban, mint bárhol kgja
frt 130

nagybani vételnél megfelelő árengedmény.

Luczerna, lóhere, fűmagvak, gépjárműolaj, kocsikenőcs, zsákok,

ponyvák, carbololeum stb. gazdasági cikkek

28. (6-7)

AZ ERDELYRÉSZI MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Kolozsvárt. (Nemzeti szálloda mellett) Belszén-utca 3. sz.

Rendkívüli előnyös

TÖRLESZTÉSI KÖLCSÖNÖKET NYUJT

☞ földbirtokra és házra, ☜

legelőnyösebb feltételek mellett, a fél tetszése szerinti törlesztési időtartammal.

A kölcsön

bármikor visszafizethető.

Különösen ajánlatik magasabb kamatozású kölcsönök

CONVERTÁLÁSA, mely DÍJ- és ILLETERMENTESEN

eszközöltetik.

VÁROSOKNAK és KÖZSÉGEKNEK legolcsóbb községi kölcsönök adatnak.

Záloglevelek napi árfolyamon **FOLLY VICTOR** bank- és pénzváltó üzletében kaphatók.

27. (5-15)

Az igazgatóság.

VETŐMAG.

Négyszer tisztított, a m. kir. állami vetőmag vizsgáló államás által megvizsgált és szavatolt

teljesen arankamentes

s mint ilyen varrás nélküli zsákokban olomzárolt

lóheremag nagyszemű m/mként **70** frtért
" kisebb szemű **55** "

Kapható Kolozsvárt az Erdélyi Gazdasági Egylet **heremag tisztító raktárában,**

☞ melynek felügyelőségéhez intézendők a megrendelések. ☜

26 (6-x)

GANZ ÉS TÁRSA

vasöntő és gépgyár részvény-társaság

BUDAPESTEN.

Ajánlanak kéregöntetű kerekeket és kereszteléseket, hengereket kéregöntetű hengerekkel,

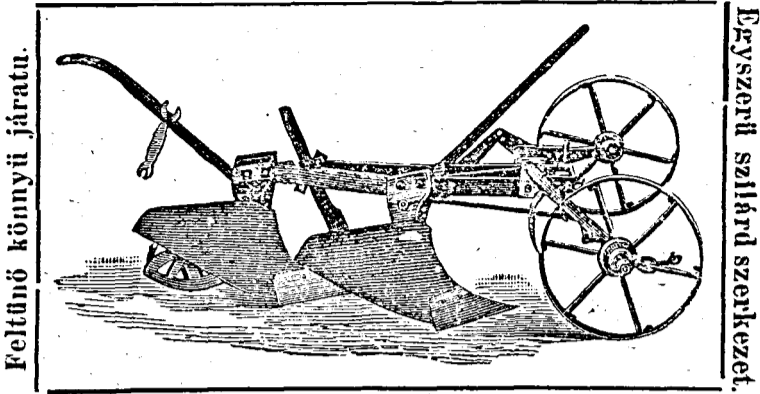
vasuti kocsikat, fordító korongokat, turbinákat, közlőképeket és zúzógépeket.

Villanyvilágításhoz való berendezéseket s erőátvitelt 104 (12-17) nagyobb távolságokra is.

Zsilipeket és áttereseket, vasuti felszereléseket, malom- és gyárberendezéseket, különféle gép- és építési munkákat.

Aczelöntés. Gázmotorokat álló vagy fekvő egy vagy két hengerű.

Szép munkát végez, nem farol.



Feltűnő könnyű járata.

Egyszerű szilárd szerkezet.

A legolcsóbb kétvasu eke ára 55 forint = 110 korona.

SIMONFFI ISTVÁN

mezőgazdasági gépgyára, vas- és fémöntődéje

Kolozsvárt, kultorda-utca 48 szám.

Telefon állomás 85.

Elvállal mindennemű gépek kijavítását.

Elfogad megrendeléseket gőzgépek, gőzszivattyúk, maláta zúzó, malomszerkezetek, kút- és vízvezetékek elkészítésére.

Készletet tart saját gyártmányaiából: egyes-, kettős- és három borozás ekék és taligák, új szerkezetű váltó- vagy hegyi ekék és boronákból; továbbá kézi- és járgányos cséplőgépek, szelelő rosták, kukorica morzsolók, szőlő-zúzó, borsajtók és több más gépekből, melyeket a n. é. gazdaközönség b. figyelmébe ajánl.

Készítményei jószágáért felelősséget vállal. 14 (10-10)

Árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

Egy gazda se

mulassza el, saját jól felfogott érdekében mielőtt mag-szükségletét fedezi

Haldek Ignác

magkereskedéséből

(Budapest Károly körút 9.sz.)

ajánlatot kérni.

16 (8-1)

LEGKITÜNÖBB MAGVAK

kaphatók

Mauthner Ödön

magkereskedésében

Főüzlet:

Andrássy-ut 23. sz.

BUDAPESTEN

Fióküzlet:

Koronaherczeg-útca 18.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

6 (15-52)

Vörös here

nagyszemű aranka-mentes 10, 25, 50 kilos zsákokban állami-lag plombozva

100 kilonként 76 forint.

5 kilos plombozott posta-zsák 4 frt.

Bármely mennyiségben utánvétért kapható

Gróf TELEKI ÁRVÉD

drassói uradalmában u. p. Szerdahely.

ÓRLÁS BURGONYA

Richter-féle Imperator 100 kg. 5 frt.

Paulsen-féle kékhaju 5 kg. 1 „

Csemege-sajt Nonplusultra Netto 4 kilo postaláda 3 frt.

(8-10)